

## **NADOMESTILA ZA PRIVATNO IN DRUGO LASTNO REPRODUCIRANJE(1)**

Pozdravljeni,

v tokratnih E-novicah skušamo podati splošen pregled stanja v Evropski uniji na področju zbiranja nadomestil za t. i. privatno in drugo lastno reproduciranje. Kakor je znano, je [Urad za intelektualno lastnino Republike Slovenije](#) 12. novembra 2007 Zavodu IPF izdal začasno dovoljenje za kolektivno upravljanje pravice do pravičnega nadomestila za tonsko in vizualno snemanje varovanih del, ki se izvrši pod pogoji privatne ali druge lastne uporabe, kakor to navaja 50. člen [Zakona o avtorski in sorodnih pravicah](#). Zavod IPF je na podlagi začasnega dovoljenja upravičen do pobiranja nadomestil po 2. in 3. členu [Uredbe o zneskih nadomestil za privatno in drugo lastno reproduciranje](#).

Začasno dovoljenje se ne nanaša na pravice avtorjev in založnikov del s področja književnosti, znanosti, publicistike in njihovih prevodov. To področje pokriva kolektivna organizacija SAZOR.

Pred oddajo vloge za pridobitev dovoljenja so kolektivne organizacije SAZAS, ZAMP in Zavod IPF podpisale Dogovor o zbiranju nadomestil, s katerim so uredile medsebojne odnose za to področje in določile način dela.

Začasno dovoljenje preneha veljati 31. decembra 2009.

(1) Na straneh [Zavoda IPF](#) je o tej temi najti prispevek Saše Fajona, napisan maja 2006. Priporočamo ga v branje, saj pomaga razjasniti nekatere temeljne pojme.

**1. UVOD** Nadomestila za privatno reproduciranje poznajo v državah Evropske unije. Izjema so le Malta, Velika Britanija, Irska in Ciper, vendar tudi tam potekajo intenzivne priprave za uvedbo teh nadomestil. V 22 državah, ki nadomestila imajo, je v veljavi bodisi sistem, po katerem zbirajo nadomestila samo za nosilce (NO), bodisi je v veljavi t. i. dualni sistem, v katerem so nadomestilu podvržene tudi naprave (NO+NA).

<b>DRŽAVA</b>	<b>OSNOVA ZA ZBIRANJE</b>
Avstrija	NO
Belgija	NO + NA
Bolgarija	NO + NA
Češka	NO + NA
Danska	NO
Estonija	NO + NA
Finska	NO
Francija	NO
Nemčija	NO + NA

Grčija	NO + NA
Madžarska	NO
Italija	NO + NA
Latvija	NO + NA
Litva	NO
Nizozemska	NO
Poljska	NO + NA
Portugalska	NO + NA
Romunija	NO + NA
Slovaška	NO + NA
Slovenija	NO + NA
Španija	NO + NA
Švedska	NO

**2. SPLOŠNO** Med nosilce navadno uvrščamo vse vrste praznih kaset (VHS, MC ...), druge trakove, CD-/R, CD-RW, DVD-/R in RW, MD ter spominske kartice vseh vrst, medtem ko med naprave običajno prištevamo tiste, ki omogočajo izdelovanje kopij (VCR-, CD- ali DVD-pekači ...). Z razvojem tehnologije ima vedno več naprav lastne spominske enote (predvajalniki MP3, PC hard diski, dlančniki, GSM-aparati in celo GPS-naprave ...) in jih zato uvrščamo med nosilce.

**3. KULTURNI SKLADI** V nekaterih državah se del zbranih nadomestil (navadno med 15 in 35 %) nameni za kulturne ali/in promocijske namene. Ti so povezani s promocijo glasbe, predstavitev izvajalcev ali spodbujanjem novih avtorskih del. V veliko državah se znaten delež sredstev namenja tudi za boj proti piratstvu (Nizozemska, Estonija, Madžarska), ponekod (Francija) pa se del ponovno vloži neposredno v produkcijo novih fonogramov.

**4. IN KAKŠNA JE OSNOVA ZA DELITEV NADOMESTIL, ZBRANIH ZA PRIVATNO REPRODUCIRANJE?** Zbrana sredstva se po navadi delijo po naslednjih kriterijih:

- sporedi predvajanih del;
- tržni delež (prodaja);
- mehanične pravice.

V nekaterih državah se upoštevajo kombinacije več kriterijev.

DRŽAVA	SPD	TD	M	DRUGO
Avstrija	100 %			
Belgija	30 %	70 %		
Bolgarija				
Češka	30 %	70 %		
Danska				
Estonija (2)				
Finska	66,66 %	33,33 %		
Francija	7 %	93 % (3)		podlaga so polletne raziskave virov kopirane glasbe
Nemčija	100 %			
Grčija		100 %		
Madžarska		7 % (4)	93 % (5)	
Italija			50 %	50 % proporcionalno glede na vso delitev

Latvija	50 % (6)		50 % (7)	
Litva	100 %			
Nizozemska		100 %		
Poljska		100 %		
Portugalska			100 %	
Romunija				
Slovaška		100 %		
Slovenija	50 %	50 %		
Španija	100 % (8)	100 % (9)		
Švedska		100 % (10)		

(2) EFÜ zbrana nadomestila v celoti nameni za boj proti piratstvu in za kritje stroškov administrativne službe.

(3) Upoštevana je tudi digitalna prodaja.

(4) Klasična glasba.

(5) Pop/rock.

(6) Upošteva se 6 največjih RA-postaj.

(7) Top 200.

(8) V letu 2005.

(9) V letu 2006.

(10) Uradna lestvica prodaje albumov.

**5. UČINKOVITOST?** V državah, kjer je sistem zbiranja nadomestil v veljavi dalj časa (ponekod že več desetletij!), je zbiranje in izplačevanje nadomestil učinkovito in poteka brez večjih težav. Prevladuje ocena, da je obseg nakupov v državah z nizkim nadomestilom ali celo brez njega preko spleta zanemarljiv. Kot zanimivost naj navedemo, da se je Apple Irska odločil za uvedbo nadomestil za svoje iPode, ki jih prodaja on-line v Franciji.

**6. ZBIRANJE IN DELITEV NADOMESTIL** V večini držav se nadomestilo zbira pri uvozu ali proizvodnji. V več državah so za izboljšanje sistema zbiranja ustanovili združenja uvoznikov in/ali proizvajalcev. V večini držav je uveden centralni sistem zbiranja – zavezanci nadomestila za vse upravičence (avtorje, izvajalce in proizvajalce) plačajo eni organizaciji. Ta pridobljena sredstva prenakazuje ustrezni kolektivni organizaciji, ta pa naprej končnim upravičencem. Takšno izvajanje smo za dve leti uspeli uvesti tudi pri nas.

**7. POTEK DOLOČITVE NADOMESTIL?** Pregled mednarodne zakonodaje nam pove, da so nadomestila v večini držav Evropske unije določena z zakoni ali uredbami. V nekaterih državah so sicer med zainteresiranima stranema pred sprejetjem potekali dogovori o višini nadomestil, vendar je področje še vedno pod domeno države.

V Nemčiji do zakonske določitve nadomestil pride samo v primeru, če so pogajanja med uporabniki in upravičenci neuspešna. V Avstriji, na Finskem in Nizozemskem so za pogajanja predvideni posebni postopki, ki pa so dolgotrajni in zahtevni.

Zdi se, da je najbolj fleksibilen sistem v Franciji, kjer o nadomestilih odloča odbor (Commission D'Albis), sestavljen iz vseh dotočnih (1/2 upravičencev, 1/4 proizvajalci nosilcev in 1/4 uporabnikov). Svet ima stalno sestavo in lahko sproti revidira tarifni sistem.

DRŽAVA	STOPNJA FLEKSIBILNOSTI
--------	------------------------

Avstrija	1) pogajanja med KO in Trgovsko zbornico, ki predstavlja reprezentativno večino 2) v primeru sporov Svet za avtorsko pravo	delna
Belgija	1) pogajanja tako z izvajalci kakor s proizvajalci 2) rezultat potrdi svet 3) nadomestila potrjena z uredbo	
Češka	Zakon (% cap)	nizka
Danska	Zakon	nizka
Estonija	usklajevanje nadomestil glede na razvijanje trga 1) konzultacije tako z upravičenci kakor z izdelovalci na MzK 2) nadomestila določena z zakonom (% cap)	nizka
Finska	1) konzultacije z upravičenci in z izdelovalci na MzK 2) konzultacije na Ministrstvu za komunikacije in trgovino (od 1. 1. 2007) 3) uredba MzK, ki sproti periodično revidira obseg naprav	delna
Francija	pogajanja med upravičenci tako z izvajalci kakor s proizvajalci in uporabniki, na Brun-Buisson Committee	velika
Nemčija	Zakon	nizka
Grčija	Zakon (% cap)	nizka
Madžarska	1) pogajanja med upravičenci in uporabniki 2) MzK konzultacije z uporabniki in odobri nadomestila (rates per bour) z Uredbo	
Latvija	1) pogajanja med upravičenci in proizvajalci/uvozniki 2) fiksna nadomestila določena z Zakonom (flat fee)	
Litva	Zakon (% cap)	nizka
Nizozemska	pogajanja med upravičenci in združenjem zavezancev, določi jih Ministrstvo za pravosodje	dobra
Poljska	Uredba MzK	
Portugalska	Zakon	nizka
Romunija	Zakon	
Slovaška	Zakon (% cap)	nizka
Slovenija	Uredba UIL	
Španija	Glede na nov zakon iz leta 2006 so nadomestila revidirana s strani MzK in MzG vsaj 2-krat na leto. Pri tem upoštevajo spremembe trga in razvoja tehnologije. V zakonu je upoštevan sporazum iz leta 2003 med kolektivnimi organizacijami in proizvajalci nosilcev za nadomestila za nosilce.	

Švedska	1) pogajanja med upravičenci in uvozniki 2) zakon	
---------	--	--

Zakonodaja držav Evropske unije ne razlikuje med reproduciranjem na analogne in digitalne medije, zato se nadomestila plačujejo za oboje. Na široko tudi zajema nosilce, ki so podvrženi plačilu nadomestila, in medije, na katere je *možno kopirati* ali *katere se običajno uporablja za lastno reproduciranje*.

Zaradi napredka v tehnologiji je na trgu iz dneva v dan več naprav, ki imajo lastne spominske enote. Kot nosilci so podvržene nadomestilom.

Ponekod zakonodaje razlikujejo med npr. napravami, ki se za lastno reproduciranje 'očitno uporabljajo' (Belgija), pri katerih je 'očiten namen' (Nemčija) ali pa so za to 'posebej primerne' (Švedska).

## 8. KRITERIJI ZA IZRAČUN VIŠINE NADOMESTIL

V skoraj vseh novih članicah Evropske unije (Romunija, Bolgarija, Poljska ...) so nadomestila izražena v odstotkih prodajne cene nosilcev in naprav, kar je določeno z zakonom ali drugimi akti. V drugih državah so za podlago pri izračunih novih višin nadomestil upoštevali prejšnja nadomestila (Avstrija), primerjave z drugimi državami (Belgija), ekonomski vpliv obsega kopiranja (Francija), *poštenost in pravičnost* (Finska, Nemčija) ...

Posamezna nadomestila zato zelo variirajo glede na ceno nosilcev in naprav ter kapaciteto (minute/byti). Še najbolj podrobno so kriterije določili z Zakonom v Španiji leta 2006:

- predvidena škoda, povzročena s kopiranjem;
- stopnja uporabe nosilcev in naprav;
- kapaciteta nosilcev in naprav;
- kakovost kopij;
- dostopnost;
- razmerje med nadomestilom in ceno.

## 9. ZAKLJUČEK

Zavod IPF je v skladu z zakonodajo, začasnim dovoljenjem in dogovorom med kolektivnimi organizacijami začel zbirati nadomestila s 1. 1. 2008. Prvo četrletje se bo tako zaključilo 31. 3. 2008, Zavod IPF pa bo zbiranje izvajal tako, kakor predvideva zakon.

Zbrana nadomestila bo zbiral in drugim kolektivnim organizacijam distribuiral naprej v skladu z dogovorom. Ob koncu vsakega četrletja so postopki enaki.

Prve prilive iz tega naslova lahko torej pričakujemo v kratkem.



Zavod IPF je lastnik tega elektronskega sporočila skupaj z morebitnimi priponkami (v nadaljevanju dokument). Dokument je poslovna skrivnost zaupne narave in je namenjen samo navedenemu naslovniku. Če ste pomotoma prejeli ta dokument, vas prosimo, da takoj obvestite pošiljatelja in mu dokument vrnete ter ga uničite. Prepovedna je vsaka nepooblaščen uporaba, razkritje, objava, kopiranje in razširjanje tega dokumenta, njegovega dela ali vsebine.

*Zavod IPF is the owner of this message. This message and any attachments are confidential and intendend solely for the adreesee-s. If you have recieved this e-mail in error, please immediately inform the sender, resend and destroy this message. Any unauthorised use, description, publication, copying or distribution and dissemination of this this document or any part thereof or the contents of this document is prohibited.*